

Civilutskottets betänkande

1982/83:33

om sysselsättningsskapande åtgärder inom bostadsdepartementets verksamhetsområde (prop. 1982/83:150, bil. 4)

1. Propositionen

I proposition 1982/83:150 bilaga 4 (bostadsdepartementet) har regeringen föreslagit riksdagen att

1. godkänna de ändringar av tidsgränserna i fråga om lån till vissa byggnadstekniska åtgärder (reparationslån), som förordats i regeringsprotokollet.

2. bemyndiga regeringen att besluta att flytta fram den senaste tidpunkten för påbörjande i fråga om reparationslån,

3. medge att ramen för reparationslån får vidgas med 75 milj. kr. i enlighet med vad som anförts i regeringsprotokollet.

4. medge att särskilda lokallån får beviljas inom en ram av 50 milj. kr. under år 1983.

2. Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna 1982/83:

2423 av Rolf Dahlberg m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen avslår proposition 1982/83:150, såvitt avser bilaga 4, bostadsdepartementets verksamhetsområde,

2426 av Margareta Persson (s) vari hemställs att riksdagen uttalar att reparationslån för byggnadstekniska brister skall kunna utgå även för vissa tekniska brister i fråga om handikappanpassning.

2427 av Margareta Persson och Gerd Engman (båda s) vari hemställs att riksdagen uttalar att de särskilda lokallånen i bilaga 4 i första hand går till samma ändamål som anges för tidigareläggning av kommunala tjänster.

2432 av Ola Ullsten m. fl. (fp) vari såvitt nu är i fråga hemställs att riksdagen

(27) avslår förslaget i proposition 1982/83:150 att medge att särskilda lokallån får beviljas inom en ram av 50 milj. kr. under år 1983.

3. Utskottet

I bostadsdepartementets avsnitt av kompletteringspropositionen (prop. 1982/83:150 bil. 4) läggs fram förslag till åtgärder och redogörs för vissa beslut

i avsikt att öka sysselsättningen inom bostadsbyggnadssektorn och samtidigt stimulera byggandet.

F. n. kan statliga lån temporärt lämnas för reparationer av vissa byggnadstekniska brister i bostadshus s. k. *reparationslån*. Sådana lån kan lämnas för att åtgärda mögel-, röt-, fukt- eller korrosionsskador eller andra byggnadstekniska brister. Lån lämnas för projekt som påbörjas efter den 31 juli 1982 och i huvudsak avslutas senast den 30 juni 1983. För långivningen finns en av riksdagen fastställd ram om 125 milj. kr.

I propositionen (bil. 4 s. 3) anges att långivningen haft goda effekter på reparationsverksamheten. Med hänsyn till behovet av att åtgärda byggnadstekniska brister i bostadsbeståndet anför i propositionen att det från såväl sysselsättningssynpunkt som bostadspolitisk synpunkt är angeläget att reparationer kan ges stöd också inför kommande vinter.

Förslaget i propositionen innebär att möjligheten att lämna reparationslån bör förlängas och gälla arbeten som påbörjas senast den 31 december 1983. Något krav på att arbetena skall ha avslutats vid en viss tidpunkt bör inte ställas. Vidare begärs ett riksdagens bemyndigande att flytta fram den senaste tidpunkten för påbörjandet. Slutligen föreslås att ramen för reparationslånen vidgas med 75 milj. kr. exkl. Norrbottens län där någon ram inte föreslagits.

I motion 2423 (m) tas upp frågan om reparationslånen. I motionen föreslås riksdagen avslå propositionen i nu aktuell del med motiveringen att det, särskilt mot bakgrund av den statsfinansiella situationen, saknas tillräckliga bostadspolitiska motiv för de föreslagna åtgärderna. Vidare hänvisar motionärerna till vad i motion 2417 (m) förordats om lämpliga åtgärder för att bekämpa arbetslösheten.

Utskottet, som närmast har att behandla det bostadspolitiska motivet för en förlängning av möjligheterna att erhålla reparationslån kan inte dela motionärernas uppfattning att tillräckliga skäl inte skulle föreligga för att godkänna de förändringar av tidsgränserna m. m. som föreslagits i propositionen. Utskottet har tidigare (CU 1981/82:42) konstaterat att reparationslångivningen under vintern 1981/82 haft goda effekter på reparationsverksamheten. Som framgått ovan har dessa positiva effekter varit för handen även under den vinter som gått. Utskottet delar uppfattningen i propositionen om att möjligheten att erhålla reparationslån bör förlängas så att stöd kan ges även under kommande vinter. Detta innebär en tillstyrkan av vad i propositionen föreslagits om ändrade tidsgränser i fråga om reparationslånen, om bemyndigande för regeringen att flytta fram den senaste tidpunkten för påbörjande och om ramvidgning. Motion 2423 (m) avstyrks med hänvisning till det nu anförda.

Även i motion 2426 (s) tas upp frågan om reparationslånen. Motionären förordar att lånen skall kunna utgå för att avhjälpa även vissa tekniska brister i fråga om handikappanpassning. I motionen föreslås ett riksdagens uttalande i frågan.

I ett interpellationssvar i riksdagen den 17 maj 1983 om förbättring av de handikappades bostadsmiljö m. m. erinrade bostadsministern om att det f. n. pågår ett arbete med en ny plan- och bygglag och att ett särskilt program för reparationer samt för om- och tillbyggnader, det s. k. ROT-programmet, håller på att utarbetas. I detta arbete läggs enligt bostadsministern stor vikt vid handikappanpassningen och tillgängligheten inom den befintliga bebyggelsen. Vidare angavs i svaret att kommunerna har ett stort ansvar för att samhällets mål för förnyelsen av bostadsområdena förverkligas och att kraven på tillgänglighet måste hävdas starkare vid ombyggnader än hittills. Avsikten är att ROT-programmet skall föreläggas riksdagen hösten 1983.

Av svaret framgår sålunda att en översyn pågår för att bl. a. förbättra handikappanpassningen och tillgängligheten inom den befintliga bebyggelsen. Utskottet vill dessutom erinra om att regler finns, bl. a. i bygglagstiftningen, som gör det möjligt att i samband med ny- och ombyggnader tillgodose krav på handikappanpassning. Vidare finns inom det statliga bostadsfinansieringssystemet möjligheter att erhålla lån och bidrag för individuell handikappanpassning av bostäder.

Enligt utskottets uppfattning finns det skäl att avvakta pågående arbete avseende utformningen av reglerna för handikappanpassningen m. m. Utskottet är inte berett att nu tillstyrka motion 2426 (s).

I propositionen (bil. 4 s. 3) föreslås riksdagen medge att *särskilda lokallån* får beviljas inom en ram av 50 milj. kr. under år 1983. F. n. gäller att statliga lån för ombyggnad av bostadsutrymmen till sådana lokaler som inte får inräknas i låneunderlaget för bostadslån under år 1983 får beviljas intill ett belopp av 25 milj. kr.

Enligt vad som framgår av propositionen har ansökningar hittills kommit in om särskilda lokallån som motsvarar ett lånebehov på ca 30 milj. kr. En efterfrågan på ytterligare 30 milj. kr. har av länsbostadsnämnderna rapporterats in till bostadsstyrelsen.

Särskilda lokallån utgår för åtgärder i bostadsområden i vilka det funnits en stor andel outhyrda lägenheter under en längre tid och där svårigheterna att upplåta lägenheterna kan väntas bestå.

I motion 2423 (m) yrkas avslag på propositionen även i denna del med den motivering som redovisats ovan avseende avslag på förslaget om förlängning av reparationslångivningen. Även i motion 2432 (fp) yrkande 27 hemställs om avslag på förslaget i propositionen om ramvidgning avseende de särskilda lokallånen. Något motiv för avslagsyrkandet lämnas inte i motionen.

På förslag av utskottet (CU 1982/83:8) beslöt riksdagen i december månad 1982 att särskilda lokallån skulle kunna utgå under år 1983. Avsikten med långivningen är att minska antalet outhyrda lägenheter genom att bygga om dessa till lokaler. Sedan riksdagens beslut i frågan har antalet outhyrda lägenheter ökat. Från den utgångspunkt utskottet närmast har att beakta har de motiv för långivningen som tidigare åberopats snarast förstärkts genom den senaste tidens utveckling på bostadsmarknaden. Utskottet, som finner

det väsentligt att olika åtgärder vidtas för att söka minska antalet outhyrda lägenheter föreslår att riksdagen med bifall till propositionen i nu behandlad del beslutar medge att ramen vidgas med 25 milj. kr. till 50 milj. kr. Motionerna 2423 (m) såvitt nu är i fråga och 2432 (fp) yrkande 27 avstyrks sålunda.

Förslaget i motion 2427 (s) går ut på att riksdagen skall uttala att de särskilda lokallänen i första hand skall gå till samma ändamål som anges i propositionens bil. 3 avseende tidigareläggning av kommunala tjänster. Motionärerna anser att de särskilda lokallänen bör utnyttjas för ombyggnad av outhyrda lägenheter till mindre vårdenheter och daghem. Genom denna inriktning av ombyggnadsverksamheten skulle enligt motionärerna lokaler skapas och ett behov av ökad sysselsättning bl. a. inom kommun och landsting bli följden.

Såvitt rör bostadslån för ny- och ombyggnad av lokaler vill utskottet erinra om att bostadslägenhet får byggas om och användas som barnstuga med bibehållande av bostadslånet. Vad beträffar motionärernas förslag om att särskilda lokallån bör kunna utgå för mindre vårdenheter är detta redan nu möjligt. Slutligen bör i sammanhanget erinras om att bostadslån kan beviljas för lägenheter som används av personer med psykiskt, fysiskt eller socialt handikapp. Som exempel kan nämnas att bostadslån beviljats för s. k. gruppbofäst för psykiskt utvecklingsstörda bl. a. i avsikt att avveckla institutionsboende.

Det är sålunda möjligt att inom bostadsfinansieringssystemet och inom ramen för den särskilda långivningen avseende ombyggnad av tomma lägenheter till lokaler lämna finansiellt stöd bl. a. till de typer av lokaler som tagits upp i motionen. Mot bakgrund av det anförda finner utskottet det inte erforderligt att föreslå riksdagen att göra det i motion 2427 (s) begärda uttalandet.

Utskottet hemställer

1. beträffande *reparationslångivningen* att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1982/83:2423 såvitt nu är i fråga
 - a. godkänner de ändringar av tidsgränserna i fråga om lån till vissa byggnadstekniska åtgärder (reparationslån) som i regeringsprotokollet förordats.
 - b. bemyndigar regeringen att besluta att flytta fram den senaste tidpunkten för påbörjande i fråga om reparationslån.
 - c. medger att ramen för reparationslån får vidgas med 75 milj. kr. i enlighet med vad i regeringsprotokollet anförts.
2. beträffande *reparationslån för att avhjälpa vissa brister i boendemiljön* att riksdagen avslår motion 1982/83:2426.
3. beträffande *de särskilda lokallänen* att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1982/83:2423 såvitt nu är i fråga och 2432 yrkande 27 medger att särskilda

lokallån får beviljas inom en ram av 50 milj. kr. under år 1983,

4. *beträffande inriktningen av långivningen avseende de särskilda lokallånen* att riksdagen avslår motion 1982/83:2427.

Stockholm den 18 maj 1983

På civilutskottets vägnar
KJELL A. MATTSSON

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m), Thure Jadestig (s), Maj-Lis Landberg (s), Magnus Persson (s), Ivar Nordberg (s), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambræus (c), Margareta Gard (m), Kerstin Ekman (fp), Tore Claeson (vpk), Erik Olsson (m), Runc Evensson (s) och Lars Andersson (s).

Reservationer

1. Reparationslångivningen

Rolf Dahlberg, Bertil Danielsson, Margareta Gard och Erik Olsson (alla m) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 2 som börjar "Utskottet, som" och slutar "nu anförda" bort lyda:

Motiven för förslagen i propositionen om en förlängning av reparationslåneverksamheten är dels sysselsättningspolitiska, dels bostadspolitiska. Även om det inte tillkommer civilutskottet att behandla den sysselsättningspolitiska aspekten vill utskottet dock erinra om att i moderata samlingspartiets partimotion 2417 lagts fram förslag i avsikt att skapa mer permanenta arbetstillfällen i stället för den kortsiktigt problemskapande AMS-politiken som ger ett antal kortvariga konstlade sysselsättningstillfällen.

Vad beträffar den bostadspolitiska effekten av reparationslångivningen anser utskottet det viktigare att ändra och förenkla låneregler och byggnormer än att förlänga möjligheterna att ge reparationslån och därmed ytterligare komplicera långivningen. Även från statsfinansiell synpunkt är det olämpligt att förlänga möjligheterna att ge reparationslån.

Sammanfattningsvis delar utskottet vad i motion 2423 (m) föreslagits om avslag på propositionen såvitt nu är i fråga.

dels den del av utskottets betänkande på s. 3 som börjar "Enligt utskottets" och slutar "motion 2426 (s)" bort lyda:

Utskottet har avstyrkt regeringens förslag om förlängning av reparations-

långgivningen. Mot denna bakgrund saknas anledning föreslå riksdagen att göra det i motion 2426 (s) begärda uttalandet. Som framgått ovan pågår f. n. en översyn bl. a. av reglerna för handikappanpassningen.

dels utskottet under 1 bort hemställa

- 1¹. beträffande *reparationslånggivningen* att riksdagen bifaller motion 1982/83:2423 såvitt nu är i fråga och avslår regeringens förslag och motion 1982/83:2426,

2. *De särskilda lokallånen*

Rolf Dahlberg (m), Bertil Danielsson (m), Margareta Gard (m), Kerstin Ekman (fp) och Erik Olsson (m) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 3 börjar "På förslag" och på s. 4 slutar "avstyrks sålunda" bort lyda:

Tillräckliga skäl saknas för riksdagen att acceptera en vidgning av ramen för de särskilda lokallånen. Utskottet vill erinra om sitt tidigare ställningstagande (CU 1979/80:1 y s. 7) som innebär att grunderna för de regler som gäller för räntebidrag till lokaler bör vara att lokalerna skall förse de boende inom ett bostadsområde med varor och tjänster. Ett klart behov av sådana lokaler har krävts.

De särskilda lokallånen innebär vidare en snedvridning av konkurrensförhållandena mellan subventionerade och icke subventionerade lokaler beroende på om lokalerna ligger i ett område med lediga lägenheter eller inte. Utskottet kan inte tillstyrka förslaget i propositionen om att det förhållandet skall förstärkas, som innebär att andra lokaler än lokaler för boendeservice skall kunna förenas med räntebidrag i bostadsområden med uthyrningssvårigheter.

Enligt utskottets uppfattning är det av stor vikt att en planering av bostadsbyggandet sker så att antalet outhyrda lägenheter minskar i stället för att öka. En framgångsrik bostadspolitik med denna inriktning innebär bl. a. att de flesta av de låneformer m. m. om vilka riksdagen beslöt i december 1982 skulle kunna undvaras.

dels utskottet under 3 bort hemställa

3. beträffande *de särskilda lokallånen* att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:2423 såvitt nu är i fråga och 2432 yrkande 27 och med avslag på regeringens förslag inte medger en vidgning av ramen för de särskilda lokallånen,

¹ Vid bifall till denna hemställan förfaller utskottets hemställan under 2.

3. Inriktning av långivning avseende de särskilda lokallånen

Rolf Dahlberg (m), Bertil Danielsson (m), Margareta Gard (m), Kerstin Ekman (fp) och Erik Olsson (m) anser – under förutsättning av bifall till reservation 2 – att den del av utskottets betänkande på s. 4 som börjar "Såvitt rör" och slutar "begärda uttalandet" bort lyda:

Det är redan i dag möjligt att inom ramen för bostadslångivningen och med utnyttjande av de särskilda lokallånen belåna den typ av lokaler som behandlas i motion 2427 (s). Utskottet har ovan avstyrkt den i propositionen förordade ramvidgningen avseende lokallånen. Beträffande utnyttjande av dessa lån för belåning av sådana lokaler som tagits upp i motionen får denna långivning ske inom den av riksdagen tidigare beslutade ramen om 25 milj. kr. De i motionen behandlade lokalerna får f. ö. anses ha en tillfredsställande belåning inom bostadsfinansieringssystemet. Motion 2427 (s) avstyrks med hänvisning till det anförda.

